

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 233/2011-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Marianny Mochnáčovej a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť O. J., K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 2487/94 a v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1241/05, Ex 2166/05 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 2487/94 a v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1241/05, Ex 2166/05 p o r u š i l základné právo O. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. E 2487/1994 a sp. zn. 49 Er 1241/05, Ex 2166/05 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. O. J. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 3 600 € (slovom tritisícšesťsto eur), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je p o v i n n ý zaplatiť náhradu trov konania O. J. v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov), na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. D. S., Advokátska kancelária, K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 233/2011-8 zo 16. júna 2011 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť O. J. (ďalej len „sťažovateľ“) z 31. januára 2011, ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. E 2487/94 a v konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1241/05, Ex 2166/05.

2. Označené konanie začalo na okresnom súde na základe návrhu podaného I. J., matkou sťažovateľa a v čase podania návrhu jeho zákonnou zástupkyňou, uznesením č. k. 2487/94-8 z 5. decembra 1994, ktorým bol nariadený výkon rozhodnutia na uspokojenie

prednostnej pohľadávky výživného. Podľa tvrdení sťažovateľa a jeho matky (ďalej len „sťažovatelia“) už v tomto konaní dochádzalo k priesťahom v konaní, preto 13. decembra 2005 podali sťažnosť ústavnému súdu. Ústavný súd sa v danej veci zaoberal obdobím od augusta 1994 do júna 2006 a rozhodol nálezom sp. zn. III. ÚS 11/06 z 20. júna 2006, ktorým vyslovil, že k porušeniu práva nedošlo. Sťažovatelia porušenie svojich práv namietali aj na Európskom súde pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) sťažnosťou podanou 2. januára 2007. Európsky súd pre ľudské práva sťažnosť rozhodnutím č. 1876/07 zo 14. decembra 2010 odmietol ako neprijateľnú a sťažovateľov odkázal na opätovné využitie domáceho prostriedku nápravy. Sťažovatelia podali novú sťažnosť na ústavnom súde 31. januára 2011, v ktorej namietali, že v exekučnom konaní, ktoré pokračuje pod sp. zn. 49 Er 1241/2005, dochádza aj naďalej k priesťahom v konaní. Ústavný súd sťažnosť prijal v časti týkajúcej sa uplatneného porušenia označených práv sťažovateľom, a to z dôvodu, že sťažovateľ 22. januára 2006 dovŕšil plnoletosť, v dôsledku čoho nadobudol spôsobilosť byť účastníkom exekučného konania a namietat aj porušenie svojich práv.

3. Sťažovateľ na základe skutočností uvedených v sťažnosti požiadal, aby ústavný súd rozhodol o porušení jeho práv priznaných čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu vo veci konať, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov konania.

4. K prijatej sťažnosti sa podľa § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril podpredseda okresného súdu listom sp. zn. 1 SprV/384/2011 z 11. júla 2011, v ktorom okrem podrobnej chronológie vykonaných úkonov uviedol:

„S poukazom na vyššie uvedenú chronológiu úkonov vo veci možno konštatovať, že v konaní s výnimkou obdobia od 21. 7. 2009 do 19. 2. 2010 boli zo strany súdu úkony vykonávané priebežne. Nečinnosť v uvedenom období bola spôsobená objektívne, podnetom povinného na mimoriadne dovolanie a tým súvisiacim zapožičaním spisu Okresnej prokuratúry Košice II resp. Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky. Posúdenie dôvodnosti priesťahov nechávam na zvážení ústavného súdu.“

5. Okresný súd i právna zástupkyňa sťažovateľa ústavnému súdu oznámili, že vo veci netrvajú na ústnom pojednávaní, v dôsledku čoho ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s vyjadrením okresného súdu a prílohami pripojenými k sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

6. Z obsahu sťažnosti, k nej pripojených príloh a z vyjadrenia okresného súdu zistil ústavný súd tieto zásadné skutočnosti v predmetnej veci (s ohľadom na obdobie posudzované v konaní sp. zn. III. ÚS 11/06).

Matka ako zákonná zástupkyňa sťažovateľa podala 5. decembra 2005 súdnemu exekútorovi návrh na pokračovanie súdnej exekúcie. Upovedomenie o začatí súdnej exekúcie predajom nehnuteľnosti bolo súdnym exekútorom vydané 14. februára 2006. Exekučný príkaz na vykonanie exekúcie predajom nehnuteľnosti č Ex-2166/05 Bo, bol vydaný 26. septembra 2006 a dražobná vyhláška 18. októbra 2006. Povinný požiadal 22. novembra 2006 o odklad exekúcie. Okresný súd uznesením č. k. 49 Er 1241/05-42 zo 14. augusta 2007 odklad povolil na dobu jedného roka. Proti tomuto uzneseniu sa odvolala matka sťažovateľa. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 6 CoE/142/2007-52 z 11. decembra 2007 uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd uznesením č. k. 49 Er 1241/2005-58 zo 14. apríla 2008 návrh povinného na odklad exekúcie zamietol. Proti tomuto uzneseniu podal povinný odvolanie. Okresný súd predložil vec na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu. Krajský súd uznesením č. k. 1 CoE/64/2008-92 z 27. júna 2008 vec vrátil okresnému súdu ako bezdôvodne predloženú. Následne okresný súd uznesením č. k. 49 Er 1241/2005-94 zo 4. augusta 2008 návrh povinného na odklad exekúcie zamietol. Súdny exekútor doručil 13. februára 2009 okresnému súdu návrh na schválenie príklepu pri dražbe nehnuteľnosti. Okresný súd uznesením č. k. 49 Er/1241/2005-102 z 26. februára 2009 schválil príklep udelený vydražiteľovi na dražbe nehnuteľnosti. Na základe zápisnice súdneho exekútora o rozvrhu výťažku z dražby nehnuteľnosti okresný súd uznesením č. k.

49 Er 1241/2005-117 z 21. júla 2009 schválil rozvrh výťažku z dražby nehnuteľnosti vykonaný súdnym exekútorom. V období od 21. júla 2009 do 19. februára 2010 bol spis zapožičaný Okresnej prokuratúre Košice a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky. Po vrátení bol spis predložený 2. marca 2010 odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd uznesením č. k. 2 CoE/128/2010-147 zo 6. decembra 2010 vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, keďže mu vec bola predčasne predložená. Sťažovatelia preto, a aj s odvolaním sa na rozhodnutie ESLP, podali 31. januára 2011 sťažnosť ústavnému súdu.

III.

7. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

8. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konat' bez zbytočných prietáhov nevyníma. Aj podľa názoru ESLP by právo na súdnu ochranu zostalo iluzórnym, keby vnútroštátny právny poriadok umožňoval, aby konečné súdne rozhodnutie ostalo „neúčinné“ na škodu jednej zo strán. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 dohovoru (obdobne III. ÚS 15/03).

9. Sťažovateľ namieta porušenie označených práv zo strany okresného súdu v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 49 Er 1241/05, ale poukazuje aj na celkovú doterajšiu dĺžku exekučného konania na vymoženie výživného vedeného pod sp. zn. E 2487/94.

10. Otázkou existencie zbytočných prietáhov v konaní, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa právnej a faktickej zložitosti veci, podľa správania účastníka konania a spôsobu, akým v konaní postupoval súd. Tieto tri kritéria zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj ESLP.

10.1 Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom bol návrh matky sťažovateľa na nariadenie výkonu rozhodnutia na uspokojenie prednostnej pohľadávky výživného pre (v danom čase maloletého) sťažovateľa. Počas konania boli zo strany povinného uskutočňované úkony, ktoré mali vplyv na postup okresného súdu a vyžadovali si opakované vykonávanie procesných úkonov, napriek tejto skutočnosti však vec nemožno považovať za skutkovo ani právne zložitú a odôvodňujúcu doterajšiu dĺžku konania.

10.2 Z obsahu súdneho spisu ani z predložených listinných dôkazov ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti na strane sťažovateľa (príp. jeho matky ako navrhovateľky v konaní), z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že sťažovateľ svojim konaním prispel k doterajšej dĺžke konania. Sťažovateľ využil možnosti priznané mu zákonom č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podal sťažnosť na prietahy v konaní. Ústavný súd už v náleze sp. zn. III. ÚS 11/06 z 20. júna 2006 konštatoval, že k dĺžke konania na okresnom súde zásadným spôsobom prispel povinný, čo platí aj pre ďalšie skúmané obdobie.

10.3 Ústavný súd skúmal existenciu namietaných zbytočných prietáhov v označenom konaní použitím ďalšieho kritéria, ktorým je postup okresného súdu v predmetnej veci. Ako už bolo uvedené, osobitnú pozornosť venoval obdobiu po vydaní

nálezu sp. zn. III. ÚS 11/06 z 20. júna 2006. V danom období už exekučné konanie pokračovalo predajom nehnuteľnosti. Postup okresného súdu možno označiť za taký, ktorý je poznamenaný priet'ahmi v konaní, keďže zo strany súdu došlo opakovane k bezdôvodnému predloženiu veci na rozhodnutie krajskému súdu v situácii, keď o podanom opravnom prostriedku proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom mal rozhodovať sudca okresného súdu. Postup okresného súdu v uvedenej veci aj s ohľadom na celkovú dĺžku konania takmer 17 rokov a obdobie takmer 6 rokov namietané v druhej ústavnej s'ťažnosti možno označiť za neefektívny a konanie ako celok za poznamenané priet'ahmi, ktoré majú za následok porušenie práva priznaného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd poznamenáva, že v uvedenej veci išlo o vymáhanie ako zaostalého, tak aj bežného výživného pre maloleté dieťa – s'ťažovateľa, ktorý sa v priebehu samotného konania stal plnoletým, pričom k uspokojeniu nárokov výživného napriek predaju nehnuteľnosti nedošlo.

11. Podľa ustanovenia § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej s'ťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov. Ústavný súd preto prikázal okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výrokovej časti nálezu).

12. Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Pretože porušenie základných práv s'ťažovateľa, ktoré ústavný súd zistil, nemožno napraviť obnovením stavu pred ich porušením a výrok ústavného súdu deklarujúci toto porušenie nemožno vzhľadom na okolnosti prípadu považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, priznal ústavný súd s'ťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať s'ťažovateľovi sumu 3 600 € (bod 3 výrokovej časti nálezu). Táto suma zohľadňuje charakter a dĺžku posudzovaného konania a zbytočných priet'ahov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu s'ťažovateľa spočívajúcu v pocitoch právnej neistoty pri vymáhaní nároku priznaného

právoplatným rozhodnutím. Podľa názoru ústavného súdu požiadavku na rýchly a efektívny postup súdu pri rozhodovaní v rámci konania týkajúceho sa núteného výkonu rozhodnutia je vzhľadom na jeho charakter a účel potrebné posudzovať ešte dôraznejšie ako v konaní „o práve samom“, ktoré mu predchádzalo – napr. III. ÚS 15/03.

13. Sťažovateľ žiadal aj o priznanie náhrady trov konania právnej zástupkyňi JUDr. D. S. v sume 400,14 €, a to bez bližšieho odôvodnenia.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi úhradu trov konania, pričom vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 123,50 €, t. j. spolu 247 €, čo spolu s režijným paušalom 2 x 7,41 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje celkovú sumu 261,82 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku (bod 4 výrokovej časti nálezu)].

14. V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011